

gevallen. De ervaring met deze patiënten heeft geleerd, dat, indien na de eerste operatie niet binnen 2 à 3 maanden de „basal metabolic rate” normaal was geworden, dit een aanwijzing is, dat er te veel hyperplastisch schildklierweefsel is blijven zitten, en dat dan slechts een tweede operatie met verwijdering van dit weefsel een blijvende genezing kan brengen.

In de gevallen met terugkerende hyperthyreoidie na een ziekte-vrije tusschenpooze (gemiddeld van twee jaren) bleek ook de toediening der oplossing van LUGOL geen genezing te kunnen bewerken; ook bij al deze patiënten werd bij de tweede operatie een overmatige hoeveelheid hyperplastisch schildklierweefsel gevonden, dat dan weggesneden werd.

De schrijvers wijzen met nadruk er op, dat men zelfs zeer grote stukken schildklierweefsel zeer vaak niet voelen kan, indien vroeger reeds een thyreoïdectomie werd uitgevoerd, als gevolg van de littekenvorming. Daarom mag de afwezigheid van aantoonbare vergrootte schildklierkwabben geen aanleiding zijn om de operatie te ontraden; in alle gevallen, waarbij klinisch duidelijk hyperthyreoidie-verschijnselen bestaan en de „basal metabolic rate” verhoogd is, moet beslist geopereerd worden. De operatie is bij reeds plaats gehad hebbende thyreoïdectomie vaak zeer moeilijk, de schrijvers geven voor dergelijke gevallen een techniek aan, die vrijwel zeker waarborgt tegen verwickelingen zooals tetanie, recurrensbeschadiging e.d..

TH. SCHEFFELAAR KLOTS.

Slagaderverandering in de armen. — M. HESSE (VIRCHOW'S *Archiv*, Band 261, H. 1) onderzocht de slagaderen der armen van personen van zeer verschillende leeftijd. Van het vierde levensjaar af komen belangrijke arteriosklerotische veranderingen in de arteria subclavia en axillaris voor (elastisch vaatype). Zij eindigen meestal op de plaats, waar de arteria brachialis begint (musculus vaatype). In de eerste beide slagaderen komen alle beelden voor, van de vetafzetting tot de groote atheromateuse haarden toe. In de arteria brachialis vindt men de laatste verandering zelden, meestal beperken zich de veranderingen tot afzetting van lipoïede stoffen en tot de vorming van sklerotische platen. De veranderingen in de middelste vaatrok, meer in het bijzonder de verkalking, nemen in de vaten in centrifugale richting toe, in de slagaderen van het elastische type komen in den regel geen kalkafzettingen voor. In het algemeen leert het onderzoek van geheele vaatgebieden, dat de afzetting van lipoïede stoffen en kalkzouten door algemeene doch ook door plaatselijke invloeden bepaald wordt.

J. P. L. HULST.

Levensverschijnselen in versch geconserveerde vingers en teenen. — In 1922 deelde KRAWKOW mede, dat de bloedvaten in vingers en teenen, welke na de amputatie doorspoeld werden met RINGER-vloeistof, langen tijd gevoelig bleven voor adrenaline en andere prikkelstoffen. Het gelukte hem aan dergelijk materiaal ontstekingsverschijnselen op te wekken. Bij de in een vochtige kamer boven chloroformwater en paraffine bewaarde vingers zag men de nagels langer worden, en gedurende den tijd, dat zij bewaard

werden, een temperatuursverhooging van één tot twee graden. Nog na maanden reageerden de bloedvaten van dergelijke organen en het gelukte zelfs door inspuitingen met pilocarpine zweetafscheiding te voorschijn te roepen. E. A. DORMANNS trachtte deze onderzoeken te controleeren en vooral door een mikroskopisch onderzoek tot klaarheid te brengen (VIRCHOW's *Archiv*, Band 261, H. 1). Hij vond, dat de vaten nog na eenige dagen op adrenaline reageerden. Bij het mikroskopisch onderzoek bleek, dat vele celkernen nog goed gekleurd waren, andere echter pyknotisch en geschrompeld, op sommige plaatsen was de kleurbaarheid reeds verloren gegaan. Met crotonolie kon DORMANNS vaatverwijding en plaatselijk en algemeen oedeem opwekken, in één geval kwam het tot blaarvorming. Mikroskopisch kon hij geen verschijnselen van ontsteking vinden, cellig infiltraat bestond niet. Werden de vingers langeren tijd bewaard, dan bleek alle weefsel dood; de reacties zijn dus niet als vitale op te vatten; het zijn veranderingen, welke voorkomen in dood weefsel en berusten op veranderingen der colloïede stoffen. (Geldt dit ook voor de nagelverlenging? Ref.).

J. P. L. HULST.

Kunstmatige vruchtafdrijving door middel van röntgenbestraling. — Het gevaar, waarop ref. voor eenige jaren heeft gewezen, dat de röntgenbuis een zeer gemakkelijk en verleidelijk instrument is om zonder schade voor de moeder, zonder chirurgischen ingreep, de vrucht te dooden, komt hoe langer hoe duidelijker voor den dag. De pogingen in die richting in menige Duitsche kliniek ingesteld, hebben aanvankelijk gefaald. Thans, nu de hardheid der stralen en dientengevolge het doordringingsvermogen, door verbetering der toestellen belangrijk zijn toegenomen, zoodat zonder schade voor de huid de vrucht doodelijk kan getroffen worden, thans is het uitsluitend een vraag van techniek of bij de vrouw door middel van röntgenstralen miskraam kan worden opgewekt. MAYER (*Zentr. f. Gyn.*, 1921, bldz. 1294) beproefde bij 10 lijderessen aan longtuberculose door röntgenbestraling de zwangerschap kunstmatig af te breken; tweemaal gelukte hem dit (20 pCt.). ARCHANCHELSKY (*Arch. f. Gyn.*, 1923, Bd. 118.1) heeft te Moskou 10 vrouwen bestraald, bij wie volgens hem, ook meestal wegens tuberculose, de zwangerschap niet verder mocht doorgaan; 7 maal volgde de miskraam op de bestraling (70 pCt.). En nu komen GANZONI en WIDMER (*Strahlentherapie*, Bd. 19, 1925) met de mededeeling, dat op 34 gevallen 29 maal de bestraling met het gewenschte gevolg werd bekroond (85 pCt.). Hier volgt een lijst der aanwijzingen: longtuberculose, onstilbaar braken, hartgebrek, nauw bekken, voorts „verwaarloozing”, „sociale ellende”, „heruntergekomen”, „gehäuften Geburten”, „misère physiologique” (? ref.) enz.. Met verbazing aanschouwt men deze merkwaardige opsomming. Een waarschuwend woord is, dunkt mij, hier niet misplaatst. Leerrijk, en tegelijk afschrikwekkend is de onbevange mededeeling van een geval, waarbij de bestraling blijkbaar niet voldoende was geweest om de vrucht te dooden. De zwangerschap ging door; het voorstel om den inhoud van de baarmoeder operatief te verwijderen, werd geweigerd. De bevalling heeft plaats zes weken later, dan verwacht